

Lain edellyttämä hoitosuunnitelma puuttuu osalta astmaatikoista

Astma ei ole este normaalille elämälle, kun se hoidetaan hyvin, muistuttaa Allergia-, iho- ja astmaliitto Astmatietoviikolla 6.–12.5. Liiton tekemästä kyselytutkimuksesta selvisi, että osalle astmaatikoista ei ole tehty terveydenhuollossa hoitosuunnitelmaa.

Valtaosa astmaatikoista pärjää astmansa kanssa, mutta osalla se vaikuttaa heikentävästi toimintakykyyn. Tämä selvisi Allergia-, iho- ja astmaliiton alkuvuonna tekemästä kyselytutkimuksesta, johon vastasi 1025 astmaa sairastavaa. Kyselyyn vastanneista 37 prosenttia arvioi astman vaikuttavan toimintakykyyn melko tai erittäin paljon.

Kyselyyn osallistuneista kolmasosa kertoi, että heille ei ole tehty hoitosuunnitelmaa. Laki edellyttää tekemään hoidon tueksi terveys- ja hoitosuunnitelman. Siitä hyötyvät erityisesti pitkäaikais- ja monisairaat. Useiden tutkimusten mukaan hoitosuunnitelma parantaa hoitotuloksia. Suunnitelman tarkoitus on koota yhteen potilaan hoidon tarve, tavoitteet ja toteutus niin, että potilas, hoitajat ja lääkärit ymmärtävät ne.

– Hoitosuunnitelma tulisi laatia jokaiselle pitkäaikaissairaalle, joita astmaatikotkin ovat. Sairastavan elämänlaatu ja toimintakyky paranevat, kun sairaus on hyvässä hoitotasapainossa. Samalla yhteiskunta säästää, kun töistä poissaolot ja sairaalahoitoa vaativat taudin pahenemisvaiheet vähenevät, sanoo allergia-, iho- ja astma-asiantuntija Katariina Ijäs.

Valtaosa pärjää astman kanssa

Allergia-, iho- ja astmaliiton kyselyyn osallistuneista suuri osa on oppinut elämään astman kanssa. Mutta astman vuoksi osa on joutunut luopumaan joistakin itselle tärkeistä asioista ja se myös vaikuttaa heikentävästi jaksamiseen. Kyselyyn vastanneista 30 prosenttia on melko tai täysin samaa mieltä väitteestä, että astma ei vaikuta heikentävästi jaksamiseen. 45 prosenttia on väitteestä melko tai täysin eri mieltä.

– Pidän eläimistä, koirista ja kissoista, mutta en voi hankkia niitä. Tupakanhaju estää käymisen eri paikoissa, jo vaatteista tuleva haju laukaisee joskus vinkumisen. En jaksa selitellä, miksi yhtäkkiä poistun paikalta kovan yskänpuuskan takia. Olen mieluiten yksin, eräs kyselyyn vastannut kertoo.

– Pitää säännöstellä liikkumista, sillä bussiin tai junaan kiirehtiminen voi laukaista astmakohtauksen. Pakkasella en voi ulkoilla ilman hengitysilmanlämmitintä. Täytyy muistaa pitää lääkkeitä koko ajan mukana. Öisin saatan herätä, kun keuhkot on tukossa, ja se harmittaa, kun uni häiriintyy, kertoo puolestaan toinen.

Astman vaikutukset työntekemiseen ja opiskeluun vaihtelevat. Yli puolet eli 53 prosenttia vastaajista kokee, että astmaoireet haittaavat vain harvoin tai ei koskaan työn tekemistä tai opiskelua. 26 prosenttia kokee astmaoireiden haittaavan vähintään viikoittain. 9 prosentilla haitta on päivittäistä.

– Työpaikan sisäilman laatu edesauttoi astman puhkeamista. Koska en pysty olemaan työpaikalla koko viikkoa ilman astman pahenemista, olen joutunut taistelemaan itselleni etäpäivän, kertoo eräs kyselyn vastaaja.

– Töissä työkalvereiden käyttämät hajusteet ovat aiheuttaneet minulle astmakohtauksia. Astma aiheuttaa myös sen, että flunssat ovat rajuja ja voivat kestää pitkään, paljastaa toinen.

Astma on hengitysteiden tulehduksellinen tila. Astmaa sairastavia on Suomessa noin 300 000. Se voi alkaa missä iässä tahansa, mutta eniten sitä esiintyy lapsilla ja yli 40-vuotiailla.

Astmatietoviikolla 6.–12.5.2024 kiinnitetään huomio astman hyvään hoitoon teemalla ”astma ei ole este”. Kampanjaviikolla Allergia-, iho- ja astmaliitto ja sen jäsenyhdistykset järjestävät eri puolilla Suomea tapahtumia, tarjoavat tietoa, neuvontaa ja vertaistukea.

Lisätietoja

Allergia-, iho- ja astma-asiantuntija, Katariina Ijäs, Allergia-, iho- ja astmaliitto, puh. 040 188 1540, katariina.ijas@allergia.fi

Astmaa sairastavien haastattelupyynnöt: verkkoasiantuntija Anu Sauliala, Allergia-, iho- ja astmaliitto, puh. 044 514 7957, anu.sauliala@allergia.fi

Astmaa sairastaville 2024 tehdyn kyselyn tulokset

<https://www.allergia.fi/jarjesto/vaikutamme/kyselyt-ja-selvitykset/>

Kanta: Terveys- ja hoitosuunnitelma <https://www.kanta.fi/ammattilaiset/terveys-ja-hoitosuunnitelma>

Winell, Klas, Hoitosuunnitelma yhteiseksi työkaluksi pitkäaikaissairauksien avohoitoon, Suomen lääkärilehti 2019 <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/daa0382e-3965-43d4-a660-0b725147d672/content>

Astma: <https://www.allergia.fi/astma>

Astmatietoviikko: <https://www.astmatietoviikko.fi>